



DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 65 L

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i privatskolelova
(ny tilskuddsmodell for private grunnskoler)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	4.4	Forskriftshjemmel om tilskuddsordningen	17
2	Bakgrunnen for lovforslagene	5	4.4.1	Gjeldende rett	17
2.1	Ny tilskuddsmodell for private grunnskoler	5	4.4.2	Forslaget i høringen	17
2.2	De særskilte skolene for funksjonshemmede	6	4.4.3	Høringsinstansens syn	17
3	Høringen	6	4.4.4	Departementets vurderinger	17
4	Ny tilskuddsmodell for private grunnskoler	9	5	De særskilte skolene for funksjonshemmede	18
4.1	Krav til organiseringen av kombinerte barne- og ungdomsskoler	9	5.1	Nytt navn på godkjenningsgrunnlaget	18
4.1.1	Gjeldende rett	9	5.1.1	Gjeldende rett	18
4.1.2	Forslaget i høringen	9	5.1.2	Forslaget i høringen	18
4.1.3	Høringsinstansenes syn	9	5.1.3	Høringsinstansenes syn	18
4.1.4	Departementets vurderinger	9	5.1.4	Departementets vurderinger	18
4.2	Differensiert tilskudd til små og store skoler	10	6	Klagerett på vedtak om skolebytte	19
4.2.1	Gjeldende rett	10	7	Økonomiske og administrative konsekvenser	19
4.2.2	Forslaget i høringen	10	7.1	Ny tilskuddsmodell for private grunnskoler	19
4.2.3	Høringsinstansenes syn	11	7.2	De særskilte skolene for funksjonshemmede	19
4.2.4	Departementets vurderinger	13	8	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget ...	20
4.3	Moderasjonsordninger	15			
4.3.1	Gjeldende rett	15			
4.3.2	Forslaget i høringen	15			
4.3.3	Høringsinstansenes syn	15			
4.3.4	Departementets vurderinger	16			
				Forslag til lov om endringer i privatskolelova (ny tilskuddsmodell for private grunnskoler)	22

Prop. 65 L

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i privatskolelova (ny tilskuddsmodell for private grunnskoler)

*Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 22. mars 2024,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Departementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).

Forslagene i proposisjonen henger sammen med innføringen av ny tilskuddsmodell for private grunnskoler, jf. kap. 12 Ny tilskotsmodell for private grunnskular i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

I proposisjonen foreslår departementet også å endre navnet på godkjenningsgrunnlaget i privatskolelova § 2-1 andre ledd bokstav f om «*særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemmede*» slik at det i stedet vises til «*elevar med dokumenterte behov*».

I punkt 6 gjør departementet rede for en dom fra Oslo tingrett som gjelder klagerett for private skoler på vedtak om pålagt skolebytte for elever. Departementet ser i lys av dommen behov for å tydeliggjøre regler om klagerett i slike saker.

2 Bakgrunnen for lovforslagene

2.1 Ny tilskuddsmodell for private grunnskoler

Som varslet i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet, har departementet utarbeidet forslag til ny tilskudds-

modell for private grunnskoler. Det vises også til omtale i kap. 12 Ny tilskotsmodell for private grunnskular i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Finansieringssystemene for kommunale og private grunnskoler er ulike. Kommunale grunnskoler blir i hovedsak finansiert gjennom kommunenes frie inntekter, det vil si rammetilskudd og skatteinntekter. Private skoler godkjent etter privatskolelova finansieres med statstilskudd direkte til den enkelte skole.

Det har i lang tid vært et prinsipp for finansieringen av private skoler at statlige tilskudd skal basere seg på hva det koster å drive offentlig skole. Dette prinsippet må sees i sammenheng med at private skoler skal drive virksomheten sin enten etter offentlige læreplaner eller andre godkjente læreplaner som sikrer elevene en jevn god opplæring, jf. privatskolelova § 2-3 første ledd.

Det følger av privatskolelova § 6-1 første ledd at private skoler får statstilskudd tilsvarende 85 pst. av gjennomsnittskostnaden per elev i den offentlige skolen. Private skoler kan også ta inntil 15 pst. av tilskuddsgrunnlaget i skolepenger. Tilskuddet til private grunnskoler skal ta hensyn til størrelsen på skolene. Tilskuddsgrunnlaget blir regnet ut særskilt for barnetrinnet og ungdomstrinnet.

Departementet legger til grunn at prinsippet om at tilskuddet til skoler godkjent etter privatskolelova skal være basert på utgiftene i offentlig

skole, videreføres. Endringer i den lovfestede tilskuddsandelen på 85 pst. har derfor ikke vært del av vurderingene av en ny tilskuddsmodell for private grunnskoler. De utredningene som er foretatt har dreiet seg om hvordan tilskuddet skal beregnes. Departementet vil i denne forbindelse understreke at tilskuddsmodellen er et viktig verktøy for å sikre at de private skolene verken blir over- eller underkompensert sammenlignet med kommunale grunnskoler.

I kommuner med både offentlige og private skoler mottar mange private skoler et høyere tilskudd per elev enn utgiftene per elev i offentlig skole. Dette til tross for at private skoler etter loven skal få 85 pst. av et tilskuddsgrunnlag basert på gjennomsnittlige driftsutgifter i offentlig skole per elev. I arbeidet med ny tilskuddsmodell har det blitt klart at det er flere forhold som forklarer dette. For en nærmere gjennomgang av de utredningene som er gjort som ledd i arbeidet med ny tilskuddsordning, viser departementet til kap. 12 Ny tilskotsmodell for private grunnskular i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

2.2 De særskilte skolene for funksjonshemmede

På bestilling fra Utdanningsdirektoratet leverte Oxford Research AS i juni 2020 rapporten «Gjennomgang av tilskuddsordningen for friskoler for funksjonshemmede». Rapporten viser at skolene for funksjonshemmede er svært ulike og den beskriver flere problemstillinger knyttet til tilskuddsordningen og regelverket.

Det er departementets vurdering at ordningen med bokstav f-skoler i hovedsak fungerer godt. Departementet har vurdert om det burde gjøres en mer omfattende vurdering av skolenes rolle i utdanningssystemet. Alle barn og elever skal kunne oppleve god tilrettelegging og et inkluderende fellesskap i ordinære tilbud. På den annen side har mange av bokstav f-skolene lange historiske røtter, og de har opparbeidet seg en kompetanse som bare delvis finnes i den offentlige skolen, og som elever og foresatte er fornøyde med.

Etter en helhetlig vurdering har departementet dermed vurdert at det ikke er grunnlag for større endringer i regelverket og tilskuddsordningen for f-skolene. Med sikte på å finne et navn på godkjenningsgrunnlaget som beskriver skolenes virksomhet og elevgruppe bedre enn i dag, foreslår departementet i punkt 5 å endre navnet på godkjenningsgrunnlaget i privatskolelova § 2-1 andre ledd bokstav f.

På bakgrunn av rapporten fra Oxford Research AS utarbeidet departementet forslag til endringer i forskrift til privatskolelova og økonomiforskrift til privatskolelova. Forslagene ble sendt på høring i samme høringsnotat som forslag til lovendringene som fremmes her. Endringer i forskriften til privatskolelova vil bli innarbeidet i ny forskrift som trer i kraft 1. august 2024.

3 Høringen

Forslag om endringer i privatskolelova, forskrift til privatskolelova og økonomiforskrift til privatskolelova ble sendt på høring 13. oktober 2023. Fristen til å komme med merknader var 15. januar 2024.

Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Arkivverket
 Barneombudet
 Datatilsynet
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 Ligestillings- og diskrimineringsombudet
 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)
 Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO)
 Norges Forskningsråd
 Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
 Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
 Samordna Opptak
 Språkrådet
 Statens lånekasse for utdanning
 Statens råd for likestilling av funksjonshemmede
 Statistisk sentralbyrå (SSB)
 Statsforvalterne
 Sysselmesteren på Svalbard
 Utdanningsdirektoratet
 Utlendingsdirektoratet (UDI)

Riksrevisjonen
 Sametinget
 Sivilombudet

Fylkeskommunene
 Kommunene
 Longyearbyen lokalstyre

Abelia – forum for friskoler
 Akademikerne

Arbeidsgiverforeningen Spekter	Språkrådet
Elevorganisasjonen	
Fafo	Asker kommune
Fagforbundet	Bergen kommune
Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)	Bærum kommune
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	Drammen kommune
Friskolenes kontaktforum	Fredrikstad kommune
Godkjente Norske Utenlandsskolers Forening (GNUF)	Nes kommune
Hovedorganisasjonen Virke	Oslo kommune
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Sarpsborg kommune
Kristne friskolers forbund	Skien kommune
KS	Tønsberg kommune
Landslaget Fysisk Fostring i Skolen	Stavanger kommune
Landslaget for nærmiljøskolen (LUFS)	Viken fylkeskommune
Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)	Abelia og Forum for friskoler
Landsorganisasjonen i Norge (LO)	Akademiet Heltberg Bislett
Lykkelige barn – Nettverk for foreldre med høyt begavede barn	Akademiet Norge
Lærernes Yrkesforbund (LY)	Akademiet Real FAGSSKOLE Drammen
Montessori Norge	Alta kristne grunnskole SA
NIFU STEP	Arendal Internasjonale Skole, foreldrekomité
Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning	Bergen Kristne Grunnskole
Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU)	Birralee International School
Norsk Foreldrelag for Funksjonshemmede	BISS Gausel
Norsk Innvandrerforum	BISS Sentrum
Norsk Lektorlag	Bjerkely skole
Norsk senter for flerkulturell verdiskapning	Blå Kors Norge
Norske Fag- og Friskolers Landsforbund	British International School of Stavanger
Norges Handicapforbund	Brobyggere
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	Danielsen Barne- og Ungdomsskule Sotra
Norske Fag- og Friskolers landsforbund	Danielsen Barne – og ungdomsskole Sotra, elevrådet
Næringslivets Hovedorganisasjon	Danielsen Barne – og ungdomsskole Sotra, FAU
Olympiatoppen	Danielsen Barne- og Ungdomsskole, FAU
Rådet for psykisk helse	DaVinci Montessori, elever
Samarbeidsforum for estetiske fag c/o Musikk i skolen	Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (DELK)
Samarbeidsforum for funksjonshemmedes fellesorganisasjon (SAFO)	ECIT Normann & Øygarden AS
Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) ved Utdanningsdirektoratet	Egil Danielsen Stiftelse
Skolelederforbundet	Elevrådene for friskoler i Vestland
Skolenes landsforbund	Elihu Kristne Grunnskole
Steinerskoleforbundet	EnSpire, FAU
UNIO	EnSpire Norge
Utdanningsforbundet	Fagerhaug International School
Universitet- og høyskolerådet	Fagerhaug Kristne Skole SA
Voksenopplæringsforbundet (VOFO)	Feiring videregående skole, plasstillitsvalgt Utdanningsforbundet
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	Fleksibel utdanning Norge
	Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)
	Friskolens venner
	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
	Godkjente norske utenlandsskolers forening
	Granly skole
	Handikappede barns foreldreforening
	Hans Nielsen Hauge grunnskole Oslo
	Hedemarken friskole

Departementet har fått høringssvar fra følgende 159 høringsinstanser:

Hedemarken friskole, FAU	Signo grunn- og videregående skole AS
Heimdal friskole	Skauen kristelige skole
Heimdal friskole, FAU	Skauen kristelige skole, FAU
Helsepedagogisk avdeling, Steinerskolen på Skjold	Skolenes landsforbund
Hjartdal Montessoriskule	St. Eystein skole
Humanistiskolen	St. Eysteins skole, FAU 10. trinn
Hørselshemmedes Landsforbund	St. Franciskus skole
Joint Warfare Centre	St. Franciskus skolestyre
Jærtun Lutherske Friskule	St. Paul skole
Kragerø Kunstskele AS	St. Sunniva skole
Kristelig Folkepartis Ungdom, Bergen	St. Sunniva skole, FAU
Kristent Pedagogisk Nettverk	Steinerskoleforbundet
Kristne Friskolers Forbund	Steinerskoleforeldre i Hobøl
Krokeide Videregående skole, den lokale NITO-fagforeningsgruppen	Steinerskolen i Arendal
Krokeide Videregående Skole, elevrådet	Steinerskolen i Arendal, FAU
Lillehammer Steinerskole, FAU	Steinerskolen i Bærum
Lærdal Medical AS	Steinerskolen i Bærum, FAU
Landsorganisasjonen i Norge	Steinerskolen Gjøvik-Toten
Lørenskog Friskole, FAU	Steinerskolen i Haugesund
Lørenskog Friskole, 7. klasse	Steinerskolen på Hedemarken
Lyngdal kristne grunnskole, elevrådet	Steinerskolen i Indre Østfold
Moe skole	Steinerskolen i Indre Østfold, foreldreforeningen
Montessori Norge	Steinerskolen i Kristiansand
Montessoriskolen i Bergen, FAU	Steinerskolen i Kristiansand, FAU
Møllebakken skole	Steinerskolen i Moss
Møllebakken skole, FAU	Steinerskolen i Tromsø
Neverdal EnSpire skole AS	Steinerskolen i Trondheim
NLA Høgskolen	Steinerskolen i Vestfold
Nordhordland Kristne Grunnskole	Steinerskolen i Ålesund
Nordhordland Kristne Grunnskole, FAU	Steinerskolen på Nordstrand, foreldreforeningen
Norges Handikapforbund	Steinerskolen på Skjold
Normisjon	Steinerskolen på Skjold, FAU
Norsk Luthersk Misjonssamband	Steinerskolenes Foreldreforbund
Norske Fag- og Friskolers Landsforbund	Stiftelsen daVinci Montessoriskole
Næringsforeningen i Stavanger-regionen	Stiftelsen Kongsberg International School
Næringsforeningen i Tromsø-regionen	Stiftelsen Montessoriskolen i Bergen
Oasen skole Birkelid	Stiftelsen Romerike International School
Oasen skole Grenland	Stiftelsen Trondheim International School
Oasen skole Holding AS	Stiftelsen Østerbo videregående skole
Oasen skole Mandal	This internasjonale skole
Oasen skole Vennesla	Trondheim International School, FAU
Oasen skole Vågsbygd	Trondheim kristne grunnskole
Oasen VGS Vennesla	Trondheim Kristne grunnskole, FAU
OKS Friskole	Tryggheim Forus Barne- og Ungdomsskole
Opdøl Montessoriskole AS	Tryggheim Strand
Oslo katolske bispedømme	Utdanningsforbundet
Romerike International School, 7. klasse	Utdanningsforbundet, klubbstyret ved Krokeide VGS
Rudolf Steinerskolen i Bergen, FAU	Utdanningsforbundet Trondheim
Ryenberget skole	Val skoler
Rødt Indre Østfold	Velfra AS
Samfundets skole Dvergsnes AS	Vårtun Kristne Oppvekstsenter, elevrådet
Samfundets skole Oftenes AS	Wintershall Dea Norge
Samfundets skole Sentrum AS	Virke ideell og frivillighet
	Øygarden Kristelig Folkeparti

Øgreid AS

I tillegg har rundt 770 privatpersoner uttalt seg i høringen.

4 Ny tilskuddsmodell for private grunnskoler

4.1 Krav til organiseringen av kombinerte barne- og ungdomsskoler

4.1.1 Gjeldende rett

Privatskolelova § 2-2 andre ledd fastsetter at privatskoler må være registrert i Enhetsregisteret eller annet tilsvarende register. Kravet om registrering innebærer at skolen må organiseres som et selvstendig rettssubjekt. Kravet kom inn i loven med virkning fra 1. oktober 2003, jf. Ot.prp. nr. 80 (2002–2003) punkt 11.1. Kravet til registrering innebærer at hver enkelt fysisk skole skal registreres som et selvstendig rettssubjekt, og at en eventuell registrering av skolen som en underenhet ikke oppfyller lovens krav, jf. Utdanningsdirektoratets tolkingsuttalelse av 6. november 2014 om krav til privatskolenes registrering.

Privatskolelova § 2-4 første ledd fastsetter at skoleanleggene må ligge samlet.

Privatskolelova § 4-1 fastsetter at hver skole skal ha en forsvarlig faglig, pedagogisk og administrativ ledelse og at skolen skal ha en daglig leder.

4.1.2 Forslaget i høringen

Departementet foreslo i høringen å ta inn et nytt tredje ledd i privatskolelova § 2-2 om at grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn skal være organisert i samme rettssubjekt.

4.1.3 Høringsinstansenes syn

Et flertall av de kommunene og fylkeskommunene som har uttalt seg om dette forslaget støtter ikke kravet om at kombinerte skoler skal være organisert i samme rettssubjekt. De private skolene og deres organisasjoner er negative til høringsforslaget. Det samme er en rekke privatpersoner som har uttalt seg i høringen.

Bergen kommune mener at det ikke er riktig å stramme inn kombinerte barne- og ungdomsskolers handlingsrom til å kunne organisere seg i separate rettssubjekter:

Eiere av friskoler må ha frihet til å organisere skoledriften på lik linje med kommunene.

Drammen kommune mener at forslaget bør trekkes, og at skolene selv bør kunne avgjøre hvordan de vil organisere skoledriften.

Skien kommune støtter på sin side høringsforslaget, og mener at det:

[...] virker [...] rimelig at private kombinerte skoler skal være organisert i samme rettssubjekt.

Kristne Friskolers Forbund går imot forslaget:

Dette lovforslaget er gitt utelukkende for å «tette igjen et hull» i loven og slik hindre at kombinerte skoler splitter opp i to rettssubjekter. Departementet forutser altså at foreslått modell slår så dårlig ut for de kombinerte skolene at de vil bli nødt til å ta grep.

Steinerskoleforbundet mener at høringsforslaget om at grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn skal være organisert i samme rettssubjekt bekrefter at det er urimelig å anta at de kombinerte skolene har mottatt alt for høye tilskudd:

Det kan ikke lages lover som skaper behov for uønskede prosesser ut fra behov for tilpasninger til de nye lovene, og samtidig forby slike tilpasninger. En ungdomsskole for seg og en barne-skole for seg vil kunne motta samme tilskudd som nåværende ordning. I det øyeblikket de samme to skolene settes sammen til en kombinert skole, blir reduksjonen i tilskudd langt mer enn antatt mulighet for stordriftsfordeler dersom forslaget blir vedtatt gjennomført.

4.1.4 Departementets vurderinger

Høsten 2023 er det godkjent og i drift totalt 181 kombinerte barne- og ungdomsskoler etter privatskolelova. Dette innebærer at vel halvparten av det totale antallet private grunnskoler er kombinerte skoler. Til sammenligning er om lag én av fem kommunale grunnskoler kombinerte barne- og ungdomsskoler.

Med begrepet «kombinert barne- og ungdomsskole» forstår departementet en skole som er godkjent etter privatskolelova for å tilby opplæring fra 1. til 10. årstrinn, har én daglig leder, jf. privatskolelova § 4-1 andre ledd, og har et skoleanlegg som ligger samlet, jf. privatskolelova § 2-4 første ledd.

Forvaltningspraksis har lenge vært at kombinerte barne- og ungdomsskoler får høy tilskudds-

sats for de første elevene opp til knekkpunktet på både barne- og ungdomstrinnet, jf. omtale i punkt 4.2.

Departementet peker på at aktører på alle samfunnsområder vil ha insentiver til å tilpasse seg eksisterende tilskuddsordninger. Praksis på privatskoleområdet, hvor kombinerte barne- og ungdomsskoler over lang tid har blitt kompensert for smådriftsulempet to ganger, har kunnet gi insentiver til tilpasninger ved etablering av eller omdanning til slike kombinerte skoler. Departementets vurdering, basert på utviklingen i antall kombinerte barne- og ungdomsskoler, er likevel at forvaltningspraksisen ikke alene har påvirket sektoren til å velge kombinerte skoler. Departementet ser i denne sammenheng at det kan være flere hensyn som kan tale for en organisering av kombinerte skoler som tilbyr opplæring fra 1. til 10. trinn.

Departementet har merket seg at de fleste av de høringsinstansene som har uttalt seg til dette forslaget, er skeptiske og at enkelte tar til orde for at forslaget bør trekkes. *Bergen kommune* og *Drammen kommune* mener at de private skolene selv må kunne avgjøre hvordan de vil organisere seg. *Kristne Friskolers Forbund* uttaler at lovforslaget utelukkende har som formål å tette et hull i loven og hindre at kombinerte skoler splitter opp i to rettssubjekter.

Til høringsuttalelsene om at de private skolene selv må kunne avgjøre hvordan de vil organisere seg, vil departementet peke på at de kombinerte barne- og ungdomsskolene som i dag er godkjent og i drift, alle er organisert i samme rettssubjekt. Lovforslaget om å innføre krav om organisering i samme rettssubjekt, vil dermed ikke medføre noen krav om virksomhetsendringer for disse skolene.

Til merknaden fra *Kristne Friskolers Forbund* om formålet med lovforslaget, vil departementet understreke at dette er todelt. For det første er formålet å unngå en potensiell situasjon hvor eksisterende kombinerte skoler fisjonerer til to rettssubjekter – ett for barneskole og ett for ungdomsskole. For det andre vil departementet sikre at nye skoler som reelt sett fremstår som kombinerte skoler, jf. avgrensningen av slike skoler foran, organiseres i samme rettssubjekt og behandles som én skole i tilskuddssammenheng, jf. punkt 4.2 i proposisjonen.

Departementet legger til grunn at det ikke skal være mulig å omgå denne reguleringen, for eksempel ved at det fra samme eiere eller initiativtakere, søkes om etablering av en barneskole og en ungdomsskole på samme sted, med ulike navn. Det må

bero på en skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle om dette reelt sett må regnes som én skole.

Departementet instruerte 6. oktober 2023 Utdanningsdirektoratet om å stille behandlingen av eventuelle søknader om fisjon av eksisterende kombinerte barne- og ungdomsskoler i bero i påvente av Stortingets behandling av lovforslaget om at grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn skal organiseres i samme rettssubjekt. Instruksjonen omfatter også eventuelle søknader om godkjenning av nye skoler organisert i ulike rettssubjekter som reelt sett fremstår som én kombinert barne- og ungdomsskole. Departementet vil vise til at dette er et grunnet opphold, jf. forvaltningsloven § 11a første ledd. Eventuelle søknader vil bli tatt under behandling så snart Stortinget har behandlet lovforslaget.

I samsvar med høringen foreslår departementet at det tas inn et nytt tredje ledd i privatskolelova § 2-2 om at grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn skal være organisert i samme rettssubjekt.

4.2 Differensiert tilskudd til små og store skoler

4.2.1 Gjeldende rett

Det følger av privatskolelova § 6-1 tredje ledd første punktum at det for grunnskoler skal tas hensyn til forskjellen i utgifter mellom små, mellomstore og store skoler. Dette er operasjonalisert gjennom det såkalte knekkpunktet i tilskuddsatsene for private grunnskoler. Knekkpunktet er uttrykk for elevtallet ved en skole som skal kompenseres for smådriftsulempet gjennom tilskuddsmodellen. Knekkpunktet har siden 2020 vært satt til 42 elever.

Privatskolelova § 6-1 tredje ledd andre punktum gir departementet hjemmel til å gi forskrift om at det for grunnskoler i Norge skal tas hensyn til forskjellen i utgifter i den kommunen skolen ligger, og til utgiftene på landsbasis.

4.2.2 Forslaget i høringen

Departementet foreslo i høringen å endre privatskolelova § 6-1 tredje ledd første punktum slik at det kommer frem av loven at det for grunnskoler skal tas hensyn til forskjellen i utgifter mellom små og store skoler ved at det gis en høyere tilskuddsats for elever opp til et fastsatt elevtall (knekkpunktet).

Departementet foreslo videre å innta en bestemmelse i § 6-1 tredje ledd andre punktum

om at grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn bare får høyere tilskuddssats for de første elevene opp til knekkpunktet ved skolen samlet sett.

I høringsnotatet foreslo departementet å oppheve nåværende § 6-1 tredje ledd andre punktum om at departementet kan gi forskrift om at det for grunnskoler i Norge skal tas hensyn til forskjellen i utgiftene i den kommunen skolen ligger, og til utgiftene på landsbasis.

4.2.3 Høringsinstansenes syn

Et flertall av de kommunene og fylkeskommunene som har uttalt seg til dette forslaget, er negative til det. De private skolene og deres organisasjoner er alle negative til høringsforslaget. En rekke privatpersoner har også uttalt seg negativt. Mange av disse er lærere, foreldre og elever som i sine hørings svar viser til egne positive erfaringer med private skoler som vil bli berørt av forslagene i høringen.

Asker kommune peker i sitt hørings svar på at forutsigbare og stabile rammevilkår er en forutsetning for at private skoler skal kunne gi gode tilbud med høy kvalitet i opplæringen:

Med de endringene som regjeringen foreslår, vil det bli betydelig mer krevende å opprettholde dette. Konsekvensen kan bli færre lærere, dårligere utstyr og et generelt dårligere tilbud til dem som har valgt en godkjent friskole. Den foreslåtte modellen, med kutt i rammen på 515 millioner kroner, sikrer ikke en likeverdig finansiering mellom offentlige og private/ideelle skoler.

Asker kommune viser til at det er flere elementer som ikke er innarbeidet i den statlige finansieringsmodellen, og oppfordrer regjeringen til å vurdere de foreslåtte endringene på nytt og komme frem til andre løsninger for ny tilskuddsmodell.

Bergen kommune støtter ikke forslaget om at kombinerte skoler bare skal få høyere tilskuddssats for de første elevene opp til knekkpunktet ved skolen samlet sett:

Forslaget synes å være begrunnet i at mindre kombinerte skoler i dag får dobbel kompensasjon for smådriftsulemper. Departementet har da ikke tatt hensyn til at organisatoriske forhold gjør at kombinerte skoler bl.a. vil ha større administrasjonskostnader enn tilsvarende rene barneskoler og rene ungdoms-

skoler, som Høybråtenutvalget påpekte i NOU 1997: 16 s. 28.

Drammen kommune går imot forslagene i høringen knyttet til ny tilskuddsmodell, og argumenterer med at små kombinerte skoler har små elevgrupper på både barne- og ungdomstrinnet, og derfor må ha høye tilskudd per elev på begge trinn for å dekke lønnskostnadene for lærere som underviser i små grupper. Etter Drammen kommunes syn har departementet ikke foretatt grundige nok utredninger av konsekvensene for de berørte skolene, noe som gjør det prematurt å behandle lovforslagene nå:

Alle har rett til god kvalitet på skolegangen, uavhengig av økonomi. For å oppnå dette, må tilskuddsmodellen være rettferdig, basert på utgifter til sammenlignbare offentlige skoler, og inkludere en grundig gjennomgang av finansieringen av spesialundervisning, samt inkludere kapitaltilskudd.

Fredrikstad kommune og *Nes kommune* uttrykker i sine hørings svar bekymring for at private skoler i deres kommuner vil måtte legge ned som følge av de foreslåtte endringene.

Oslo kommune støtter forslaget om at kombinerte skoler bare skal bli kompensert for smådriftsulemper en gang, men uttrykker samtidig bekymring for at omfanget av de foreslåtte endringene vil kunne få konsekvenser for driftsgrunnlaget til flere skoler. Oslo kommune mener at:

dersom endringene fører til en så stor inntektsreduksjon at skoler må legge ned, må en økning av nivåene på andre tilskudd til for å kompensere for reduksjonen i tilskudd til smådriftsfordeler.

Stavanger kommune går mot høringsforslaget, og begrunner dette med at det vil gjøre det mer krevende å drive gode private skoler. Stavanger kommune peker i denne sammenheng på at det er flere forhold som ikke er innarbeidet i den statlige finansieringsordningen for private skoler, og oppfordrer regjeringen til å:

vurdere de foreslåtte endringene på nytt og komme frem til andre løsninger for ny tilskuddsmodell for de private skolene slik at de kan opprettholde sin virksomhet med god kvalitet og kontinuitet.

Landsorganisasjonen i Norge uttaler i sitt hørings-svar at:

de foreslåtte innstrammingene, hvoretter knekkpunktet skal vurderes for barne- og ungdomstrinn samlet, vil innebære en betydelig forverring av mange skolars økonomiske situasjon, og så vidt mye at det må påregnes at flere skoler vil bli tvunget til å legge ned sin drift. Med dette som utgangspunkt mener vi de foreslåtte endringer i privatskoleloven som vedrører tilskuddsberegninger, burde vært del av en større gjennomgang av privatskoleloven, hvor man blant annet vurderer å innføre et skille mellom ideelle og kommersielle skoler. Dagens forbud mot profitt i loven har ikke ført til at alle privatskoler er ideelle.

Kristne Friskolers Forbund viser i sitt hørings-svar til at departementet har satt ned en arbeidsgruppe som skal se på ulike sider med tilskuddet, og mener at det fremstår som svært uryddig å endre loven på områder som er direkte knyttet til tilskuddsmodellen, før man ser resultatet av det arbeidet som den nedsatte arbeidsgruppen skal gjøre:

KFF ber derfor om at alt arbeid med å endre lov og forskrifter på områder som berører tilskuddet til de private skolene, settes på vent til det foreligger et bedre kunnskapsgrunnlag om hvordan eksisterende tilskuddsordning fungerer i praksis.

Kristne Friskolers Forbund er uenig i departementets utgangspunkt for høringsforslaget om at de kombinerte skolene får kompensert de faste kostnadene med smådriftsulempene to ganger:

For det første unnlater departementet å definere hva de faste kostnadene i realiteten er. Vi antar at departementet sikter til blant annet lønnskostnader, som er den desidert største kostnadstypen ved skoledrift. Hadde man skrevet «lønnskostnader» og ikke kamuflert dette bak begrepet «faste utgifter», ville det sannsynligvis bli åpenbart for de fleste at de kombinerte skolene ikke kompenseres to ganger for smådriftsulempen.

Kristne Friskolers Forbund mener at det er det lave antallet elever i klasserommet (klassestørrelsen) i små skoler som er den store smådriftsulempen, og at dagens utregningsmåte håndterer dette på en god måte:

Små skoler får høyt tilskudd pr. elev fordi alle, eller en stor andel av elevene, utløser høy tilskuddssats. Små, kombinerte skoler har små grupper i hele spennet fra 1. til 10. trinn, og økt tilskudd pr. elev må derfor gis både i beregningen av tilskudd til barnetrinnet og i beregningen for ungdomstrinnet.

Kristne Friskolers Forbund viser i sitt hørings-svar til NOU 1997: 16 *Tilskuddssystemet for private skoler* (Høybråtenutvalget), og siterer følgende fra denne innstillingen:

Antall klasser og antall elever ved skolen vil også ha betydning for kostnaden pr. elev. Kostnaden ved de kombinerte skolene vil jevnt over være noe høyere sammenlignet med summen av kostnadene ved tilsvarende rene barnetrinnskoler og rene ungdomsskoler.

Oslo katolske bispedømme går på vegne av de katolske skolene mot høringsforslaget, og slutter seg til hørings-svaret fra Kristne Friskolers Forbund. Oslo katolske bispedømme retter i sitt hørings-svar oppmerksomhet mot det som omtales som de ideologiske føringene bak forslagene, og uttaler at det helt fra dagens regjering tiltrådte i 2021 har vært et

[...] gjennomgående og overtydelig mønster i lovendringer som har hatt som intensjon å svekke friskolenes situasjon.

Oslo katolske bispedømme frykter at stortingsflertallet vil vedta de foreslåtte endringene trass i motstanden i høringen, og mener at konsekvensen av dette vil bli

[...] at et høyt antall kombinerte barne- og ungdomsskoler blir tvunget til å avvikles. [...] Følgen er at foreldre fratras sin grunnleggende menneskerett til å velge utdanning for sine barn.

Abelia og Forum for friskoler uttaler seg negativt til høringsforslaget, og mener at dette vil få dramatiske konsekvenser for enkelte skoler. I tillegg mener de at høringsforslaget mangler kunnskapsgrunnlag. Abelia og Forum for friskoler ber om at forslaget legges på is inntil en ny tilskuddsmodell foreligger:

For å oppnå det, mener vi at beregningsgrunnlaget for tilskuddsmodellen må ta utgangspunkt i informasjon om utgiftene til offentlige

enkeltskoler som er sammenliknbare med de private grunnskolene. Det må utarbeides en robust modell, som står seg over tid og som kan oppdateres årlig. I tillegg mener vi at kapitaltilskudd må inn i tilskuddsmodellen og at det må gjøres en skikkelig gjennomgang av finansiering av spesialundervisning.

Steinerskoleforbundet går mot forslaget, og uttaler at skolene i dag ikke mottar urimelige høye tilskudd. Etter Steinerskoleforbundets syn er den utregningsmodellen som departementet legger til grunn ikke nyansert nok med tanke på skole- og klassestørrelse, og den:

gir dermed et misvisende bilde av dobbel kompensering og urimelig høye tilskudd. Tvert imot vil endringene som er foreslått i ny tilskuddsmodell undergrave vår mulighet til å drive forsvarlig skoledrift og tvinge skoler til å redusere tilbudet som er i strid med intensjonene i privatskoleloven § 1-1 og menneskerettsloven § 2 nr. 2.

Steinerskoleforbundet mener at høringsforslaget ikke treffer de kombinerte skolene riktig, og dermed er prematurt. Forbundet ber om at forslaget settes på vent.

NLA Høgskolen uttaler seg negativt til høringsforslaget:

Vi reagerer på den retorikken som departementet legg opp til i motivasjonen for endringa. I 20 år har departementet kvart år gjeve tilskot der kombinerte barne- og ungdomsskoler får høy sats for de første elevene både på barne- og ungdomstrinnet. Når så statsråden går ut med at regjeringen rydder opp i privatskoletilskudd for det er ikke riktig at enkelte skoler får mer i tilskudd enn de skulle hatt, høyrest det ut som skulane har gjort noko gale her. Det har dei ikkje.

Etter NLA Høgskolens syn er det gode grunner til at de kombinerte skolene har blitt kompensert for smådriftsulemper to ganger, og viser til at de fleste av disse skolene har et lavt elevtall:

På barnetrinnet kan ein organisera slik at fleire trinn går saman. På ungdomstrinnet er dette inga god løysing. Der må ein ha lærarar til kvart trinn, sjølv med få elevar på trinnet. Dette er kostnadsdrivande for skulen. Her er smådriftstilskotet også for ungdomstrinnet ei god hjelp.

Virke ideell og frivillighet viser i sitt hørings svar til at departementet høsten 2023 satte ned en arbeidsgruppe bestående av representanter for de ulike privatskoleorganisasjonene, og mener at høringsforslagene knyttet til innføringen av ny tilskuddsmodell må settes på vent inntil arbeidsgruppen har levert sin rapport.

4.2.4 Departementets vurderinger

Flere av høringsinstansene, blant andre *Abelia* og *Forum for friskoler* og *Drammen kommune*, mener at forslagene tilknyttet innføringen av ny tilskuddsmodell er for dårlig utredet. Departementet viser til at arbeidet med å utrede en ny tilskuddsmodell for private grunnskoler begynte i 2021, og har gitt et godt kunnskapsgrunnlag. De gjennomførte utredningene har gitt ny kunnskap om hvordan finansieringsmodellen fungerer, hvilke effekter den har og hvordan økonomien til skolene er. Departementet viser i denne sammenheng til kap. 12 Ny tilskotsmodell for private grunnskular i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet, hvor det er gitt en nærmere gjennomgang av de utredningene som er gjort som ledd i arbeidet med ny tilskuddsordning.

Til synspunktet fra *Landsorganisasjonen i Norge* om at departementet som del av en større lovgjennomgang burde vurdere å innføre et skille mellom ideelle og kommersielle skoler, vil departementet vise til at privatskolelova § 6-3 fastsetter at statstilskuddet og skolepengene i sin helhet skal komme elevene til gode og at alle former for utbytteoverføringer til eiere eller nærstående er forbudt. Departementet vurderer fortløpende om det er behov for regelendringer for å sikre at utbytteforbudet er reelt.

En av høringsinstansene, *Oslo katolske bispedømme*, mener at forslagene er ideologisk begrunnet og har som formål å svekke de private skolenes situasjon. Departementet vil tilbakevise dette. Den klare målsettingen med de utredningene som er foretatt har vært å lage en ny tilskuddsmodell som i størst mulig grad vil gi de private skolene et tilskudd som svarer til 85 prosent av driftsutgiftene i offentlig skole, slik privatskolelova § 6-1 første ledd fastsetter. Målet er at private skoler verken skal bli over- eller underkompensert når de sammenlignes med kommunale grunnskoler.

Det er et faktum at de fleste private grunnskolene er forholdsvis små. Departementet er enig med de høringsinstansene som peker på at det koster mer per elev å drive en liten skole enn en stor skole. Dette skyldes at det er en del faste

utgifter uavhengig av hvor mange elever skolen har, såkalte smådriftsulemper. For at det skal være mulig å drive privatskoler også der det er et lite elevgrunnlag, blir private grunnskoler kompensert for disse smådriftsulempene. Det skjer ved at skolene får en høyere sats for de 42 første elevene. Knekkpunktet har siden 2020 vært satt til 42 elever. I ny tilskuddsmodell fra skoleåret 2024-/25 vil knekkpunktet bli fastsatt til 45 elever.

Departementet vil understreke at intensjonen bak at det gis et høyere tilskudd per elev opp til et fastsatt nivå, er å kompensere for nødvendige faste kostnader som en skole må ha, uansett størrelse. Departementet viser i denne sammenheng til at en liten skole vil ha smådriftsulemper fordi utgiftene per elev blir høyere når det er færre elever å fordele de faste utgiftene på. Dagens praksis med at kombinerte barne- og ungdomsskoler får høy sats for de første elevene opp til knekkpunktet (42 elever) på både barne- og ungdomstrinnet betyr at disse skolene blir kompensert for smådriftsulemper to ganger. Da man laget tilskuddsmodellene for privatskoler i 2003 og 2011, var intensjonen å lage tilskuddsmodeller som på en riktigst mulig måte reflekterte kommunenes utgifter til grunnskole. Etter departementets vurdering er det klart at gjeldende beregningspraksis for kombinerte barne- og ungdomsskoler ikke er i tråd med disse intensjonene.

Som det følger av kap. 12 Ny tilskotsmodell for private grunnskular i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet vil praksisen bli endret slik at kombinerte skoler bare blir kompensert for smådriftsulemper én gang.

Kristne Friskolers Forbund og *Steinerskoleforbundet* er blant de høringsinstansene som mener at departementet har et for snevert utgangspunkt i vurderingen av smådriftsulemper. Disse høringsinstansene mener at den store smådriftsulempen er klassestørrelse, og at denne håndteres på en god måte gjennom dagens utregningsmåte – hvor kombinerte skoler får høy sats for de første elevene både på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Til synspunktet om at departementet har en for snever forståelse av hva som ligger i begrepet smådriftsulemper, vil departementet vise til at verken forarbeider eller andre kilder gir noen klar avgrensning av hvilke elementer som skal anses som smådriftsulemper. Departementet legger til grunn at smådriftstillegget – i betydningen at skoler får en høyere sats for de første elevene opp til knekkpunktet – er ment å kompensere for faste kostnader som alle skoler har, uavhengig av elevtall. Den høye satsen reflekterer dermed faste kostnader, i tillegg til kostnader per elev.

NLA Høgskolen reagerer i sin høringsuttalelse på formuleringer om at det nå ryddes opp i tilskuddet til private skoler for at kombinerte skoler ikke lenger skal få mer i tilskudd enn de skulle ha hatt i utgangspunktet. NLA Høgskolen mener at disse utsagnene får det til å høres ut som om skolene har gjort noe galt. Til dette vil departementet understreke at de kombinerte skolene kun har forholdt seg til den etablerte praksisen, og ikke har handlet kritikkverdig.

Flere av høringsinstansene har pekt på at de private skolene har flere kostnader som ikke er inkludert i tilskuddsgrunnlaget. Blant de eksemplene som er nevnt i høringen er administrasjonskostnader, kostnader til bygg og kostnader til spesialundervisning. Departementet har forståelse for disse synspunktene. Departementet vil likevel peke på at mange av innspillene går utover det som nå foreslås av endringer i privatskolelova.

Departementet legger til grunn at det vil være variasjon i hvordan privatskolene påvirkes av ny tilskuddsmodell og forslaget om å avvikle praksisen med å kompensere kombinerte barne- og ungdomsskoler for faste kostnader to ganger. Departementet ser at det vil kunne innebære betydelige endringer for enkelte kombinerte barne- og ungdomsskoler som over tid har tilpasset seg et gitt tilskuddsnivå. Samtidig viser de gjennomførte utredningene at den økonomiske situasjonen ved de private grunnskolene gjennomgående er god både når det gjelder lønnsomhet og egenkapital. Dette tilsier at skolene over tid må antas å kunne tilpasse seg et lavere tilskuddsnivå, enten ved reduserte utgifter eller høyere skolepenger. I denne sammenheng viser departementet til at private grunnskoler ifølge regnskapstall for 2021, i sum kun tok 46 pst. av de skolepengene de hadde mulighet til etter loven, og at en fjerdedel av skolene ikke krever skolepenger overhodet.

Departementet er opptatt av at finansierings-systemet for private skoler skal være mest mulig treffende, og gi de private skolene et statstilskudd som svarer til 85 prosent av driftsutgiftene i offentlig skole. Med dette som utgangspunkt satte departementet høsten 2023 ned en arbeidsgruppe med representanter fra privatskoleorganisasjonene. Arbeidsgruppen skal vurdere behovet for endring i hvordan utgifter til skolebygg håndteres i tilskuddsmodellen, og kartlegge om det er spesielle forhold ved ulike typer private grunnskoler som påvirker kostnadene på en annen måte enn offentlig skole, som for eksempel klassestørrelser, kompetansekrav mv. Arbeidsgruppen leverte sin rapport i mars 2024. I lys av resultatene fra arbeidsgruppen vil det samlede tilskuddet til pri-

vate grunnskoler bli vurdert på nytt i revidert nasjonalbudsjett våren 2024.

For å bidra til å skape trygghet både for de private grunnskolene, elevene og de ansatte, legger departementet opp til en gradvis innføring av endringene som følge av ny tilskuddsmodell over en periode på fem år. Dette vil gi de aktuelle skolene tid til å gjøre nødvendige tiltak for å tilpasse seg et endret tilskuddsnivå, og innebærer at endringene som følge av ny tilskuddsmodell vil være fullt innfasert fra høsten 2028. Den nærmere overgangsordningen vil bli fastsatt i forskrift om tilskuddsordningen.

Departementet foreslår på denne bakgrunn og i samsvar med høringen endringer i privatskolelova § 6-1 tredje ledd. Det foreslås en bestemmelse om at det for grunnskoler skal tas hensyn til forskjellen i utgifter mellom små og store skoler ved at det gis en høyere tilskuddssats for elever opp til et fastsatt elevtall (knekkpunktet). Departementet tar sikte på å fastsette dette elevtallet i forskrift.

På bakgrunn av uttalelser i høringen vil departementet ikke følge opp forslaget om å lovfeste at grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn (kombinerte skoler), bare får høyere tilskuddssats for de første elevene opp til knekkpunktet ved skolen samlet sett. Departementet har kommet til at dette mer hensiktsmessig bør fastsettes i forskrift.

4.3 Moderasjonsordninger

4.3.1 Gjeldende rett

Det følger av fast forvaltningspraksis at godkjente privatskoler, i rimelig utstrekning, kan ha ordninger med søskenmoderasjon og friplasser uten. Med «friplasser» forstås at elever fra lavinntektsfamilier ikke betaler skolepenger. Denne praksisen, som er ulovfestet, ble opprinnelig etablert på grunnlag av en flertallsmerknad i Innst. O. nr. 1 (2004–2005) punkt 2.8.

4.3.2 Forslaget i høringen

Departementet foreslo i høringen å tilføye et nytt andre punktum i privatskolelova § 5-2 andre ledd bokstav b om at styret ved den enkelte skole skal fastsette om grunnskolen skal ha en ordning med graderte skolepenger og reduserte skolepenger til husholdninger med flere barn på skolen.

I høringsnotatet foreslo departementet videre å ta inn et nytt andre ledd i privatskolelova § 6-2 om at skolen, dersom styret vedtar å etablere en

ordning med graderte skolepenger og reduserte skolepenger til husholdninger med flere barn på skolen, etter søknad kan gi reduserte skolepenger ut fra økonomien til den enkelte husholdningen. Etter forslaget til nytt andre ledd i § 6-2 kunne skolen etter søknad også gi moderasjon til husholdninger som har flere barn på skolen.

4.3.3 Høringsinstansenes syn

Et flertall av de kommunene som har uttalt seg konkret til dette punktet støtter høringsforslaget fra departementet. Blant de private skolene og deres organisasjoner som har uttalt seg om dette, støtter et flertall høringsforslaget knyttet til moderasjonsordninger eller har ingen merknader. Flere av de private skolene og de organisasjonene som støtter forslaget, uttrykker likevel klare forbehold.

Drammen kommune støtter forslaget om å lovfeste etablert praksis med moderasjonsordninger, men påpeker likevel at forslaget virker som:

et forsøk på å kompensere for de foreslåtte kuttene. Finansieringen av private skoler må være likeverdig med den offentlige grunnskolen for å sikre et reelt alternativ for alle.

Forutsatt at de øvrige høringsforslagene knyttet til ny tilskuddsordning vedtas, støtter *Fredrikstad kommune* forslaget om moderasjonsordninger og peker på at dette:

ivaretar hensynet til den sosiale bærekraften dersom skolepengene økes.

Skien kommune støtter høringsforslaget og mener at den enkelte privatskole bør ta stilling til innføring av en ordning med graderte skolepenger og reduserte skolepenger til husholdninger med flere barn på skolen med sikte på åpne skoletilbudet for flere grupper.

Tønsberg kommune er tilhenger av at skolene kan gradere skolepengene eller gi reduserte skolepenger til familier med flere barn på skolen:

men vi tror ikke dette alene vil være et godt kompensierende tiltak for å gjøre det mulig for lavinntektsfamilier å velge et privat alternativ. Tønsberg kommune er enig i at det er viktig at saksbehandlingen knyttet til slik moderasjon skjer på en forvaltningsmessig likeverdig måte. Tønsberg kommune ser også at det er naturlig at det må tilligge styrets oppgaver å avgjøre om slike ordninger skal innføres ved den enkelte skole.

Abelia og Forum for friskoler støtter forslaget om å lovfeste den ulovfestede praksisen med moderasjonsordninger:

Med velvillig lesing betyr det at man skriver inn i loven det skolene har praktisert lenge. Men sett i lys av departementets plan om å ta 515 millioner kroner ut av sektoren, noe som allerede har fått som konsekvens at skoleeiere landet rundt vurderer nedskalering/nedleggelse, framstår lovfesting av moderasjonspraksis mest som et forsøk på å sukke pillen.

Kristne Friskolers Forbund og Montessori Norge støtter begge som utgangspunkt forslaget, men mener at det vil være unødvendig byråkratiserende å kreve søknad for å få søskenmoderasjon.

Steinerskoleforbundet går på sin side imot forslaget:

Det er ikke nødvendig eller god praksis å lage lover på noe som allerede er lovlig og velfungerende. Vi er bekymret for at lovfesting av denne ordningen vil kunne skape unødvendig byråkrati. Om det skulle være en mening i forslaget, måtte det innebære at staten dekker eventuelle reduksjoner i foreldrebetaling, tilsvarende som praksis er i barnehager og SFO.

4.3.4 Departementets vurderinger

Innføringen av en ny tilskuddsmodell for private grunnskoler vil medføre redusert tilskudd til en del skoler. Departementet viser til at det i dag er betydelig forskjell mellom tilskuddsnivået til privatskolene, og at den økonomiske situasjonen gjennomgående er god. Endringene som foreslås i denne proposisjonen, vil føre til at kombinerte barne- og ungdomsskoler får et tilskudd som er mer på linje med det tilskuddet rene barne- eller ungdomsskoler mottar. Etter departementets vurdering bør det i overgangsperioden være mulig for kombinerte skoler å redusere utgiftene for å tilpasse seg det nye tilskuddsnivået som andre privatskoler forholder seg til i dag.

Enkelte skoler vil kunne velge å øke skolepengene for å kompensere for redusert tilskudd. Det kan få konsekvenser for lavinntektsfamilier. Det følger av etablert forvaltningspraksis at private skoler kan ha ordninger med «friplasser» og søskenmoderasjon. Departementet mener det er formålstjenlig å lovfeste denne praksisen. Som et kompensierende tiltak mener departementet også at det bør åpnes for at skoler som ønsker det, kan gi graderte skolepenger for elever fra lavinntektsfamilier.

I lys av dette og i samsvar med høringsforslaget foreslår departementet å tilføye en bestemmelse i privatskolelova § 5-2 andre ledd bokstav b om at styret ved den enkelte skole skal ta stilling til om grunnskolen skal ha en ordning med graderte skolepenger og reduserte skolepenger til husholdninger med flere barn på skolen. Styret kan ikke delegere myndigheten til å bestemme om skolen skal ha en slik ordning, jf. § 5-2 tredje ledd.

Dersom styret bestemmer at grunnskolen skal ha en slik ordning, kan skolen etter søknad gi graderte skolepenger, herunder også friplasser og søskenmoderasjon, ut fra økonomien til den enkelte husholdningen, jf. forslaget til § 6-2 nytt andre ledd.

Skien kommune, som støtter høringsforslaget, peker på at det er den enkelte privatskole som må ta stilling til innføring av en ordning med graderte skolepenger og reduserte skolepenger til husholdninger. Departementet bekrefter dette og understreker at det etter forslaget er styret ved den enkelte skole som må ta stilling til om skolen ønsker å innføre en slik ordning.

Til høringsuttalelsene fra *Kristne Friskolers Forbund, Montessori Norge og Steinerskoleforbundet* vil departementet understreke at gode grunner taler for å lovfeste gjeldende forvaltningspraksis, og gjennom lov og forarbeider gi forutsigbare rammer for hvordan ordningen skal praktiseres. En lovfesting vil etter departementets vurdering også gi større åpenhet og kunnskap om ordningen. Departementet kan videre slutte seg til synspunktet om at ordningen bør være minst mulig byråkratisk. Dette har også vært departementets utgangspunkt i utredningsarbeidet, og er blant annet bakgrunnen for forslaget om at ordningen skal forvaltes av den enkelte skole innenfor de rammer som følger av lovverket.

Departementet finner det klart at en ordning med graderte skolepenger basert på den enkelte husholdningens økonomi og reduserte skolepenger til husholdninger med flere barn på skolen, må være søknadsbasert. Dette vil blant annet bidra til å sikre likebehandling og en forsvarlig håndtering av personopplysninger.

Den som søker om graderte skolepenger, må oppgi nødvendige opplysninger i søknaden. Departementet peker i denne sammenheng på at skolene for å kunne behandle slike søknader må behandle personopplysninger om søkeren og personer i søkerens husholdning. Departementet legger til grunn at oppgaven med å forvalte ordningen med graderte skolepenger gir skolene rettslig grunnlag til å behandle de personopplys-

ningene som er nødvendig for å behandle søknaden. Departementet understreker at skolene bare kan behandle personopplysningene i den utstrekning det er nødvendig for å kunne behandle søknader om graderte skolepenger.

Departementet understreker at eventuelle søknader om graderte skolepenger skal behandles og avgjøres ut fra objektive og saklige kriterier knyttet til husholdningens økonomi, og at det må være lik behandling av de som søker. Departementet peker også på at skoler som etablerer en søknadsbasert ordning med graderte og reduserte skolepenger, må informere foreldrene om dette på hensiktsmessig måte.

4.4 Forskriftshjemmel om tilskuddsordningen

4.4.1 Gjeldende rett

Hovedelementene i tilskuddsordningen for private grunnskoler følger av privatskolelova § 6-1. Ellers er ordningen i stor grad utformet gjennom rundskriv mv.

4.4.2 Forslaget i høringen

Departementet foreslo i høringen å endre privatskolelova § 6-1 femte ledd slik at departementet gis hjemmel til å gi forskrift om tilskuddsordningen for grunnskoler og videregående skoler, og om dokumentasjon for elevtall og rapportering av elevtall.

4.4.3 Høringsinstansens syn

Et flertall av de høringsinstansene som har uttalt seg til forslaget om å innta en hjemmel til å gi forskrift om tilskuddsordningen er negative til forslaget.

Drammen kommune ber om at forslaget trekkes tilbake, da:

[...] tilskuddsordningen må fremgå av lov for å sikre forutsigbarhet og langsiktighet for de private skolene.

Privatskolenes organisasjoner går alle imot forslaget, og understreker i sine høringssvar at de private skolene trenger forutsigbarhet og langsiktige perspektiver. *Norske Fag- og Friskolers Landsforbund* uttaler således at:

en god skoledrift forutsetter forutsigbar og trygg finansiering. NFFL mener derfor at det

er avgjørende at overordnede regler for tilskudd, er lovfestet.

Heimdal Friskole, Jærtun Lutherske Friskule og Steinerskolen på Hedemarken er blant de mange skolene som går imot forslaget om å lovfeste en hjemmel til å fastsette forskrift om tilskuddsordningen. *Steinerskolen på Hedemarken* formulerer det slik:

Skolene ønsker en forutsigbar løsning som sikrer levelige kår over tid. Dersom departementet kan komme med forskrifter uten at det behandles i Stortinget vil dette ikke sikre den forutsigbarheten og sikkerheten skolene trenger.

Oslo kommune støtter derimot høringsforslaget, og mener at en tilskuddsforskrift som blant annet vil fastsette nytt knekkpunkt og den nærmere utformingen av en overgangsordning, vil gi bedre forutsigbarhet for skolene.

4.4.4 Departementets vurderinger

Departementet mener at elementene i tilskuddsordningen i størst mulig grad bør fastsettes i forskrift innenfor de rammene som følger av privatskolelova, og ikke i rundskriv som i dag. I samsvar med høringen foreslår departementet derfor at det tas inn i privatskolelova § 6-1 siste ledd en hjemmel til å gi forskrift om tilskuddsordningen for grunnskoler og videregående skoler.

Som følge av forslaget til ny generell hjemmel, er det behov for å gjøre endringer også i § 6-1 tredje ledd andre punktum. Det inneholder nåværende hjemmel til å gi forskrift «om at det for grunnskolar i Noreg skal takast omsyn til skilnaden i utgiftene i den kommunen skolen ligg, og til utgiftene på landsbasis». Med forslaget til ny forskriftshjemmel i femte ledd, blir denne hjemmelen overflødig, og foreslås derfor opphevet.

Departementet har forståelse for synspunktet fremmet i høringen om at tilskuddsordningen må sikre forutsigbarhet for skolene og gjøre det mulig med langsiktig planlegging. Departementet understreker at forslag til endringer i forskrift på samme måte som endringer i lov krever at det gjennomføres offentlig høring, og at det vil være en åpen prosess forut for eventuelle endringer. Departementet viser også til at de sentrale delene av tilskuddsordningen fortsatt vil fremgå av privatskolelova § 6-1 med de endringer som foreslås i proposisjonen.

Departementet tar sikte på å sende på høring forslag til forskrift om tilskuddsordningen for private grunnskoler våren 2024 med sikte på ikrafttredelse 1. juli 2024. Forslaget til forskrift vil blant

annet inneholde fastsettelse av et nytt knekkpunkt, en presisering av at grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn (kombinerte skoler) bare får høyere tilskuddssats for de første elevene opp til knekkpunktet ved skolen samlet sett og den nærmere utformingen av en overgangsordning for innføringen av ny tilskuddsordning.

5 De særskilte skolene for funksjonshemmede

5.1 Nytt navn på godkjenningsgrunnlaget

5.1.1 Gjeldende rett

Privatskolelova § 2-1 andre ledd gir en uttømmende opplisting av de grunnlagene som skoler kan godkjennes på, inkludert bokstav f om «*særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma.*»

5.1.2 Forslaget i høringen

Departementet ba i høringen om innspill til nytt navn på godkjenningsgrunnlaget. Som et mulig alternativ foreslo departementet å endre navnet til: «*[...] tilrettelagt opplæring for elever med særskilte behov.*»

5.1.3 Høringsinstansenes syn

Flere av høringsinstansene som har uttalt seg til forslagene som gjelder bokstav f-skolene, understreker på generelt grunnlag at de er enige med departementet i at ordningen for skolene i det store fungerer fint, og at det ikke er behov for å gjøre større endringer i regelverket.

Flertallet av de høringsinstansene som har uttalt seg om betegnelsen på godkjenningsgrunnlaget, presiser betydningen av at betegnelsen må beskrive det tilbudet disse skolene gir fremfor å beskrive elevgruppen. Det er også gjennomgående i høringsssvarene ytret behov for en annen betegnelse på godkjenningsgrunnlaget enn dagens betegnelse. Høringsinstansene fordeler seg jevnt på om de støtter eller ikke støtter departementets forslag om å endre betegnelsen på godkjenningsgrunnlaget.

Blant dem som ikke støtter departementets forslag mener *Hørselshemmedes Landsforbund* at de ser behov for å endre betegnelsen på godkjenningsgrunnlaget, men at dagens betegnelse kan beholdes foreløpig. Det samme gir *Kristne Friskolers Forbund* uttrykk for. Disse høringsinstansene viser til at det er behov for å avklare

mulige konsekvenser ved å endre dagens betegnelse.

Som svar på departementets spørsmål om alternativer til departementets forslag til ny betegnelse, har *Virke* foreslått «særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumenterte behov». Dette forslaget støttes av *Blå Kors* og *Norske Fag- og Friskolers Landsforbund*.

5.1.4 Departementets vurderinger

Etter departementets syn bør navnet på godkjenningsgrunnlaget endres. Departementet slutter seg til uttalelsen i rapporten fra Oxford Research om at dagens begrepsbruk kan oppleves som utdatert, stigmatiserende og lite presis. Departementet mener i tillegg at dagens betegnelse «*[...] særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma.*» heller ikke gir noen dekkende beskrivelse av elevgruppen ved disse skolene eller det opplæringstilbudet som gis.

Departementet mener at navnet på godkjenningsgrunnlaget i størst mulig grad bør reflektere det tilbudet som gis ved skolene og ikke bidra til å sette en merkelapp på de elevene som går på bokstav f-skoler. Departementet har merket seg at flere av høringsinstansene gir uttrykk for det samme synspunktet. Departementet har vurdert de ulike forslagene, men mener at noen av forslagene ikke gir en mer dekkende beskrivelse av godkjenningsgrunnlaget enn dagens betegnelse. Fordi skolene ikke er ensartet, og dermed heller ikke elevene som tas inn til disse skolene, er det vanskelig å finne frem til en ny betegnelse som jevnt over treffer godt og som samtidig ikke åpner for en realitetsendring fra dagens betegnelse. Departementet viser til at det er mange offentlige skoler som tilrettelegger særskilt for elever med særlige behov, enten som egne skoler eller egne grupper/klasser. Samtidig viser erfaringene med de godkjente f-skolene at de har opparbeidet seg en kompetanse som bare delvis finnes i den offentlige skolen. På dette grunnlaget mener departementet at Virkes forslag treffer godt.

I tillegg gir Virkes forslag til betegnelse en naturlig kobling mellom formuleringen «dokumenterte behov» og forskriftens krav om dokumentasjon for å kunne bli tatt inn som elev på en f-skole. Departementet mener videre at denne betegnelsen beskriver det opplæringstilbudet disse skolene gir, samtidig som man unngår å sette merkelapp på søkerne til f-skolene.

Departementet foreslår etter dette å endre navnet på godkjenningsgrunnlaget fra «*særskilt til-*

rettelagd opplæring for funksjonshemmede» til «særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumenterte behov».

Som følge av forslaget om å endre navn på godkjenningsgrunnlaget foreslår departementet også endringer i privatskolelova § 3-1 andre ledd og § 6-1 fjerde og femte ledd.

6 Klagerett på vedtak om skolebytte

I en dom avsagt 17. juli 2023 (TOSL-2023-64954) konkluderer Oslo tingrett med at private skoler har klagerett på kommunale eller fylkeskommunale vedtak om å pålegge en elev å bytte skole. Pålagt skolebytte innebærer at en elev må bytte skole mot sin vilje dersom elevens oppførsel i alvorlig grad går ut over sikkerheten eller opplæringen til en eller flere medelever. Dommen fra Oslo tingrett fastslår også at privatskoler har rett til å klage på kommunens vurdering om å ikke pålegge en elev å bytte skole.

Dommens konklusjon innebærer at det tilsynelatende er ulike regler om klagerett på vedtak om pålagt skolebytte avhengig av om eleven går i en offentlig eller privat skole. Dette er en forskjell som ikke er tilsiktet i dagens lovt tekst og forarbeider.

Etter departementets syn er det bare eleven selv og dens foreldre som bør ha klagerett i slike saker – også når det gjelder elever i private skoler. Departementet viser til at et vedtak om å pålegge en elev å bytte skole er svært inngripende. I slike saker er det hensynet til den enkelte eleven som skal avveies mot hensynet til skolemiljøet for de øvrige elevene ved skolen.

I lys av dommen fra Oslo tingrett, ser departementet at det er behov for å tydeliggjøre reglene om klage på pålagt skolebytte, blant annet for å sikre lik regulering for offentlige og private skoler. Departementet tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om dette.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

7.1 Ny tilskuddsmodell for private grunnskoler

De økonomiske konsekvensene av ny tilskuddsmodell og beregningspraksis for private grunn-

skoler, er nærmere gjort rede for i kap. 12 Ny tilskotsmodell for private grunnskular i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Endringene innebærer samlet en innsparing på 515 mill. kroner når endringene er fullt innfasert. Av det samlede beløpet skyldes 573 mill. kroner endret beregningspraksis. Ny tilskuddsmodell gir isolert sett et økt bevilgningsbehov på 58 mill. kroner.

Det vil være stor variasjon i hvordan privatskolene påvirkes av ny tilskuddsmodell og endret beregningspraksis for kombinerte skoler. Enkelte kombinerte barne- og ungdomsskoler vil få et betydelig lavere tilskudd enn i dag. Overgangsordningen vil imidlertid bidra til at endringene fra ett år til et annet ikke blir store, og at skolene over tid kan tilpasse seg nye rammevilkår.

Mange skoler vil trolig kunne tilpasse seg et lavere tilskuddsnivå over tid, enten ved reduserte utgifter eller økte skolepenger. Privatskolene får fortsatt et tilskudd som tilsvarer 85 prosent av gjennomsnittsutgiften per elev i den offentlige skolen, og modellen kompenserer godt for smådriftsulemper. Dersom endringer i tilskuddsmodellen innebærer at privatskoler må legge ned driften, kan det ha konsekvenser for hjemkommunen til elevene som må ta elevene inn i kommunale skoler. Dersom det samlet sett blir færre elever i private skoler vil det bety at rammetilskuddet til kommunene økes gjennom trekkordningen. For staten vil likevel innsparingen som følge av redusert tilskudd til privatskoler, langt overgå økt rammetilskudd til kommunene. Endret utbetalingspraksis for kombinerte skoler vil ikke påvirke taket for skolepenger.

For å særlig verne om private grunnskoler som ligger langt unna nærmeste offentlige skole, blir det opprettet et søknadsbasert distriktstilskudd. Tilskuddet kan gis til kombinerte skoler som i innføringsåret får redusert tilskudd som følge av endret beregningspraksis, og som kan dokumentere mer enn 10 km reisevei til nærmeste offentlige skole. Private grunnskoler i utlandet blir ikke omfattet av distriktstilskuddet. For høsten 2024 har distriktstilskuddet en ramme på 3,1 mill. kroner

7.2 De særskilte skolene for funksjonshemmede

Endringen av navnet på godkjenningsgrunnlaget har ikke økonomiske konsekvenser.

8 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Til § 2-1

Bestemmelsen foreslås endret ved at betegnelsen på godkjenningsgrunnlaget i *andre ledd bokstav f* endres fra «særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemmede» til «særskilt tilrettelagd opplæring for elever med dokumenterte behov». Endringen har bakgrunn i ønsket om å finne et navn på godkjenningsgrunnlaget som bedre beskriver skolens virksomhet og elevgruppe enn dagens betegnelse. Den er ikke ment å medføre realitetsendringer. Se nærmere om bakgrunnen for og innholdet i forslaget i punkt 5.1.4.

Til § 2-2

Forslaget innebærer at det tilføyes et *nytt tredje ledd*, som fastsetter at grunnskoler som har både barne- og ungdomstrinn, skal være organisert i samme rettssubjekt. Formålet med nytt tredje ledd er å unngå at eksisterende kombinerte skoler fisjonerer til to rettssubjekter – ett for barne-skole og ett for ungdomsskole. Leddet skal også sikre at nye skoler som reelt sett fremstår som kombinerte skoler behandles som én skole i tilskuddssammenheng. Forslaget er nærmere omtalt i punkt 4.1.4.

Tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd, men forblir ellers uendret.

Til § 3-1

Betegnelsen på godkjenningsgrunnlaget i *andre ledd andre punktum* er endret fra «særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemmede» til «særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumentert behov» i samsvar med endringen i § 2-1 andre ledd bokstav f. Se nærmere om forslaget i punkt 5.1.4 og i merknaden til § 2-1.

Til § 5-2

Forslaget etablerer en ny plikt for styrene ved privatskoler når det gjelder graderte og reduserte skolepenger. Forslaget er nærmere omtalt i punkt 4.3.4.

I *andre ledd bokstav b* føyes det til en plikt for styret ved skolen til å ta stilling til om grunnskolen skal ha en ordning med graderte skolepenger og reduserte skolepenger til husholdninger med flere barn på skolen. I tråd med regelen i tredje ledd kan ikke styret delegerer myndig-

heten til å bestemme om skolen skal ha en slik ordning.

Til § 6-1

Paragrafen endres på flere punkter som følge av forslagene om ny tilskuddsordning og om endring i betegnelsen på godkjenningsgrunnlaget i § 2-1 andre ledd bokstav f.

I *tredje ledd* foreslås det en endring i *første punktum*, som fastsetter at det for grunnskoler skal tas hensyn til forskjellen i utgifter mellom små og store skoler ved at det gis en høyere tilskuddssats for elever opp til et fastsatt elevtall (knekkpunktet). Forslaget er nærmere omtalt i punkt 4.2.4. Forskriftshjemmelen som fremgår av gjeldende andre punktum foreslås opphevet som følge av den nye forskriftshjemmelen i femte ledd. Se punkt 4.4.4 og merknaden til femte ledd.

I *fjerde ledd* endres ordlyden i *første punktum* i samsvar med at betegnelsen på godkjenningsgrunnlaget i § 2-1 andre ledd bokstav f endres fra «særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemmede» til «særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumentert behov». Se nærmere om forslaget i punkt 5.1.4 og i merknaden til § 2-1. Forskriftshjemmelen i *andre punktum* foreslås flyttet, se omtalen av dette i merknaden til femte ledd.

Femte ledd foreslås endret for å gi departementet nødvendig hjemmel til å gi forskrifter om ny tilskuddsmodell. Første del av bestemmelsen viderefører forskriftshjemmelen i fjerde ledd andre punktum, men med noe endret ordlyd. I tråd med den endrede betegnelsen i § 2-1 andre ledd bokstav b fastsetter den at departementet kan gi forskrift om tilskuddsordningen for de skolene som driver særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumentert behov. Andre del av bestemmelsen fastsetter at departementet kan gi forskrift om tilskuddsordningen for grunnskoler og videregående skoler og viderefører nåværende hjemmel til å gi forskrift om dokumentasjon for elevtall og rapportering av elevtall. Forslaget er nærmere omtalt i punkt 4.4.4.

Til § 6-2

Forslaget medfører endringer i reglene om skolepenger og er nærmere omtalt i punkt 4.3.4.

Etter forslaget legges det til et *nytt andre ledd*, som gjelder i tilfeller der styret etter § 5-2 andre ledd bokstav b etablerer en ordning med graderte og reduserte skolepenger. Bestemmelsen fastsetter at skolen etter søknad kan gi reduserte

skolepenger ut fra økonomien til den enkelte husholdningen. Eventuelle søknader skal behandles og avgjøres ut fra objektive og saklige kriterier knyttet til husholdningens økonomi, og det må være lik behandling av de som søker. Skoler som etablerer en søknadsbasert ordning med graderte og reduserte skolepenger, må informere foreldrene om dette på hensiktsmessig måte. Forslaget til nytt andre ledd sier videre at skolen etter søknad også kan gi moderasjon til husholdninger som har flere barn på skolen.

Andre til fjerde ledd blir tredje, fjerde og nytt femte ledd, men forblir ellers uendret.

Kunnskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i privatskolelova (ny tilskuddsmodell for private grunnskoler).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i privatskolelova (ny tilskuddsmodell for private grunnskoler) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i privatskolelova (ny tilskuddsmodell for private grunnskoler)

I

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot gjøres følgende endringer:

§ 2-1 andre ledd bokstav f skal lyde:

f. særskilt tilrettelagd opplæring for *elevar med dokumenterte behov*

§ 2-2 nytt tredje ledd skal lyde:

Grunnskolar som har både barne- og ungdomstrinn, skal vere organisert i same rettssubjekt.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

§ 3-1 andre ledd andre punktum skal lyde:

Skolar som driv særskilt tilrettelagd opplæring for *elevar med dokumenterte behov* kan også ta inn vaksne søkjarar utan rett til vidaregåande opplæring.

§ 5-2 andre ledd bokstav b skal lyde:

b. fastsetje storleiken på skolepengane og om *grunnskolen skal ha ei ordning med graderte skolepengar og reduserte skolepengar til hushaldningar med fleire barn på skolen*

§ 6-1 tredje til femte ledd skal lyde:

For grunnskolar skal det takast omsyn til skilnaden i utgifter mellom små og store skolar ved at

det blir gitt ein høgare tilskotssats for elevar opp til eit fastsett elevtal (knekkpunktet).

Dei skolane som driv særskilt tilrettelagd opplæring for elevar med dokumenterte behov, får likevel alle driftsutgifter dekte ved statstilskot etter ein normalsats per elev per skoleår.

Departementet kan gi forskrift om *tilskotsordninga for dei skolane som driv særskilt tilrettelagd opplæring for elevar med dokumenterte behov, om tilskotsordninga for grunnskolar og vidaregåande skolar* og om dokumentasjon for elevtal og rapportering av elevtal.

§ 6-2 nytt andre ledd skal lyde:

Dersom styret etter § 5-2 andre ledd bokstav b etablerer ei ordning med graderte og reduserte skolepengar, kan skolen etter søknad gi reduserte skolepengar ut frå økonomien til den enkelte hushaldninga, og gi moderasjon til hushaldningar som har fleire barn på skolen.

Nåværende andre til fjerde ledd blir tredje, fjerde og nytt femte ledd.

II

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.



